

Pèl & Ploma

De l'Intel·lectualisme a Catalunya

(Targeta postal, dirigida al senyor Comas Solà)

Molt senyor nostre: No tenim el gust ni l'honor de conèixer-us, però fa molts anys que sabem l'afició que teniu a esbrinar les enlairades coses del cel estrellat i a escorcollar les misterioses coses de sota terra. Per això, com les nostres mirades convergeixen en ideals vehins, encara que caminant per trajectories ben diferents, ens prenem la llibertat d'escriure-us, a propòsit de l'última carta que publica *La Vanguardia* del dimecres.

No entra en els nostres propòsits fer ostentació d'uns quants coneixements que no ns donen cap títol d'orgull, perquè sols demostren que havem tingut humor, temps o diners pera adquirir-los, i això és tant fortuït com les mines que, com vos dieu am gran rahó, ens dona fetes la cega Naturalesa. Encara menos volem portar la contrària a un home que, com vos, sosté am gran constància un ideal científic que tots veiem am molt bons ulls.

L'objecte de lo que anem a dir és pregar-vos que, am tot i permanence estranger a les nostres cabories, admeteu que, al costat de la Ciència, l'Art fa caminar l'Intel·ligència en totes les seves manifestacions; el dibuix, la pintura, l'escultura, l'arquitectura, la poesia, les altres lletres, la música, i fins els altres arts indefinits, que ns fan oblidar les tristes condicions de la vida i el poc temps que tenim pera deixar un modest rastre útil de les nostres existències. Que al costat de Watt, de Stephenson i de Faraday, els anglesos intel·ligents posen tant alt homes d'Art i de lletres com Shakespeare, Byron, Pope, Addison, Milton, Moore, Dante Gabriel Rossetti, Turner, Lawrence, William Morris, Walter Crane, Tennyson, Dickens, Macaulay, Hume, Bentham, Ruskin, Shelley, Gainsborough, Thackeray, Locke i altres innombrables. Els francesos, que tenen el cap en son lloc, tant com en Laplace i molt més que n Jacquard, respecten la gloria, les obres i el persistent goig que ls deixaren homes com Rabelais, Molière, Watteau, Pascal, Voltaire, Diderot, Beaumarchais, La Bruyère, Bossuet, Le Nôtre, Montesquieu, Montaigne, Claude Lorrain, Descartes, d'Alembert, Amyot, Gerson, Michelet, La Fontaine, Rude, Berlioz, Balzac, Flaubert, Manet, Delacroix, Puvis de Chavannes i els Goncourts, pera no citar més que als coneguts de tot-hom. Així mateix els alemanys que estimen la gloria de la seva terra, al costat dels que vos citeu, posen en lloc tant preferent a Lessing, Beethoven, Sebastià Bach, Goethe, Schiller, Wieland, Herder, Schlegel, Haydn, Weber, Dürer, Gluck, Leibnitz, Kant, Schopenhauer, Klopstock, Hegel y Wagner. Com els italians a Palestrina, Miquel Angel, Dante, Leonardo da Vinci, Botticelli, Fra Angelico, Giotto, Ariosto, Benvenuto Cellino, el Veronès, el Ticiano i tots aquells que sembraren d'obres tant intel·ligents com puguin esser les de la Ciència i que ensenyant-les solament pot viure-n mitja Italia. Fins si a America guaitessim, veuríem glorificada per aquells homes practics l'obra purament de paraula, lletra o art de Franklin, Washington, Longfellow, Edgar Poe, Prescott, Irving, Bred Harte, Whistler, Bradley i tants altres!

Ademés, de tots els savis que ns aconsella l senyor Comas, més aviat ens estimariem, a Inglaterra, el colossal Newton, Neper, Darwin, Huxley, Tyndall, Lyell, Bacon, Humphry Davy, Bradley, Cavendish, Wheatstone, Wollaston; a França, Papin, Lavoisier, Cuvier, Lamarck, Gay-Lussac, els Cassinis, Berthollet, Biot, Arago, Dupuytren; els Hàïys, Niepce, Daguerre, Monge, Le Verrier, Mathieu de Dombasle, Broca, Dulong, Champollion, Lagrange; d'Alemania n triaríem Kepler, el mateix Goethe, Humboldt, Du Bois Raymond, Helmholtz, Frauenhoffer, Copernic, Bunsen, Kock, Roentgen i molts més, que farien interminable aquesta lletania.

Si en l'escullir, sols atent el senyor Comas a l'utilitat material que ha reportat a l'humanitat lo que han trobat els homes, els més grans són: Gutenberg am l'impremta, Parmentier extenent l'ús de les patates, Howe trobant la màquina de cusir, Sauvage empescant-se l'helix dels barcos, Montgolfier solcant l'atmosfera, Jenner suprimint la verola, Pasteur ensenyant-nos els ferments i tot lo que sen dedueix; Neper, ja citat, trobant els llogarismes que escursen els calculs, i els desconeguts que tingueren les primeres pensades de fer foc, de posar sal al menjar, d'escriure, de cantar, trobant la bruixula, el paper, els primers telers i tot lo que ns distingeix dels salvatges d'ara.

Jo també hi contaria els que han trobat, arreglat i desfet l'obra de la cega Naturalesa, com el capità Cook, Magalhães,

Vasco de Gama, Laperouse, Livingstone, fins el titella den Colon, Teghetoff, Nordenskjold, Nansen, Lesseps, els foradadors de tunels, els acabadors de ponts, els rascadors de rius, canals i ports, els escorcolladors de mines, i tots els que fan obres que queden un cert nombre de sigles. Més convé escursar les llistes de benefactors dels homes, perquè ja no cap això en cap targeta postal.

Per això que consti una cosa, i és que, en Ciència, cada savi és un graó que quasi no deixa rastre; avui, una química de fa cent anys fa riure a qualsevolga xicot estudiós, i encara més la física, l'astronomia, la mecanica aplicada, i tot, quasi tot lo de ciència directament útil. En cambi, recomanem al senyor Comas Solà que no obliidi que la *Divina comedia* és avui tant divina, com quan sortí a llum... pot-ser més! i així passa am les obres de Shakespeare, amb el *Quixot*, amb els quadros de Velàzquez, i am tot lo que s'riu de lo que s'puguí apèndre a copia de temps, humor o diners.

Pera acabar, desitjem que així com quan nosaltres anem a correr món ens deturem a veure màquines, museus o col·leccions científiques i altres coses d'Intel·ligència forastera al nostre ofici, que així mateix, si l senyor Comas Solà torna a Italia, no passi al costat de Pompeya, del Vaticà, del Museu dels Estudis de Nàpols o de qualsevolga altra col·lecció d'art, am l'indiferència que ho feu quan anà a l'Etna, com si les obres dels romans o del Renaixement fossin coses fetes per la cega Naturalesa... I, ara que men recordo, la prova més gran de que tenim rahó és que damunt de la taula de l'estudi de pintor hi veig la circular francesa ont el senyor Comas Solà anuncia l'establiment del seu observatori particular, fent part de les coordenades provisionals, i no hi és per casualitat, sinó perquè ho hem escrit a amics que també tenen aquesta honrosa ceba, mentres que en les llistes de subscripció del PEL & PLOMA no hi figura l'apreciat nom del col·laborador de *La Vanguardia*, a qui salutem, pregant-li ns dispensi si havem sortit en lleugera defensa dels interessos immaterials de l'Intel·ligència, nosaltres que, gracies a Déu, no presumim d'Intel·lectuals.

La tramoia teatral a l'Exposició de París

Un dels directors de l'Opera de París, en Gailhard, està organisant l'exposició de la tramoia teatral, no en les fredes vitrines que semblen tombes de coses inanimades, sinó en tres escenes ont el public veurà constantment la tramoia o, més ben dit, els seus efectes. En una de les petites escenes, una decoració de plaça s'anirà esblaimant i fonent, fins que s converteixi, sense adonar-sen, en l'interior d'una catedral. En l'altra, un paisatge pendrà ls tons de les quatre estacions, amb els efectes de neu, fulles seques, boira i demés aspectes decoratius.

En la tercera, el camp serà lliure pera tots els efectes de llums, estant tot accionat per poderosos mecanismes electrics.

Boycotatge de pintors catalans

Per causes molt respectables ensems que inexplicables, la fetxa d'admissió de les obres dels pintors espanyols residents a París s'ha passat al 10 o 15 del corrent, en lloc del 15 de Febrer. Es a dir: el 15 de Desembre deu ensenyar-se la tela; després, endur-se-la una altra volta, acabar-la i dur-la al 15 de Febrer. Resulta així que n Casas, que l'ha començada aquí, la té fresca que enamora i que és intransportable pel pastitxo que faria. En igual cas se troben molts companys que treballen a París a temporades, i així sense compromís se lliuraran d'obres que n'ofegarien d'altres. Jo felicito an en Casas, perquè, en lloc de veure la seva obra a l'Exposició heterogenia de l'Universal, estarà més ben acompanyat al Saló de la *Société Nationale*. I consti que no és per falta de passos i documents, perquè l xicot ha escrit fulls i més fulls, refiant-se del 15 de Febrer.

Deixa i destrucció de quadros

Una senyora de París tenia la col·lecció quasi completa de les obres del pintor Heilbuth, que, am tot i ésser secundari, havia obtingut preus elevats en el mercat de pintures, degut, sens dubte, a que totes les que sortien se les quedava l'esmentada col·leccionista.

Al morir ha deixat la munició de quadros a l'Estat, am la condició de que ls reparteixi entre ls museus de París i de províncies, havent de destruir les obres que, a judici de l'Administració de Belles Arts, no mereixin ésser exposades a la posteritat.

Tostadero de Café

Cardenal Casañas

(Riera del Pi)

num. 16

TUPINAMBÁ

Se suscriu al PÈL & PLOMA

a Barcelona, en les llibreries de:

A can Parés, 3, Carrer de Petritxol.
L'Avenç, 20, Ronda de l'Universitat.
Verdaguer, 5, Rambla del Mig.
Duran i Bori, 30, carrer de Fernando.
López, llibreria espanyola, 20, Rambla del Mig.
Corne, llibreria francesa, 8 i 10, Rambla del Mig.
Piaget, llibreria francesa, 23, Rambla del Mig.
Cerveseria dels IV Gats, carrer de Montesión.
Kiosco Tasso, Pla de la Boqueria (venda a l'engròs).

a Gràcia, a can N'ubó, 91, carrer Major.

a Madrid, Hector Kummer, llibreria, 91, Alcalá.

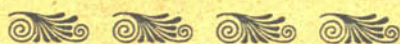
a París, l'on s'abonne chez:

Ed. Sagot, 39 bis, rue Châteaudun.
Boyveau & Chevillet, 22, rue de la Banque.
P. V. Stock, Galerie du Théâtre Français, 8, 9, 10 & 11, Palais Royal.
En vente dans tous les kiosques.

a London, Emile Pelletier, 56, Charlotte Street, Fitzroy Square.

a Bruxelles, Librairie Istace, Galerie du Roi, 14, & Boulevard Anspach.

a México, Agencia internacional, Cerrada de la Moneda, 8.

Tots els dilluns, dimecres i divendres, a les 10 de la nit, funcions variades.

Dijous i diumenges, a la tarde, funcions pera nois, a les quatre i mitja.

Se serveix beure i menjar a totes hores.

PUCHINELL-LIS

NOTA.— Els clixés del present numero han sigut fets per la casa J. THOMAS, 375, carrer de Mallorca.

Tipografia «L'AVENÇ»: Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona. — Telefon 115

Les col·leccions de proves d'artista editades per PÈL & PLOMA reproduint dibuixos de R. CASAS són el present de més gust que pot fer-se per Nadal i Any Nou

Un exemplar sol, 10 pessetes. * * * * * La col·lecció de deu, 75 pessetes

TEATRE INTIM

el dia 13 Desembre 1889

al LIRIC

estreno de

LA CULPABLE

d'ADRIÀ GUAL

Se despatxen places

a la llibreria Verdaguer

Rambla del Mig, numero 5

Pèl & Ploma ♣ Semmanari a 10 centims

Dibuïxat per R. CASAS ★ ADMINISTRACIÓ: 6, Passeig de Gracia, GRACIA-BARCELONA ★ Escrit per M. UTRILLO

SUSCRIPCIO

Barcelona, límits actuals, un any, 5 ptes. ● Resto de España, un año, 6 ptas. ● Union postale universelle, un an, 7'50 fr.

Tots els subscriptors tenen dret al cartell anunciador.

Números atrassats, 25 centims

Si no l'aguanto...